

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. III. Habitus fidei supernaturalis pro subjecto proximo habet intellectum, cui per creationem propriè dictam infunditur, simul tempore cum Charitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

Theologia nostra, seu habitus fidei, quam fidem seu Theologiam assertivè docet Scotus, totam esse practicam, necessarium quidem ex objecto, seu per se, contingentium autem per accidens, ut patet ex eius verbis, sup. relatis, quæ optimum sensum habent, ut mirum sit Marginistam istum non potuisse eum invenire. Hinc Del Castillo, non contentus illa responsione, alias subdit dicens num. 11. Deinde possumus respondere, ibi Scotum loqui de Theologia, & consequenter de fide, quatenus viatori necessaria ad consequendum Deum, finem creaturæ, quæ ratione 1. Prologi propter hanc rationem probaverat, hanc notitiam fidei, & Theologiæ esse nobis necessariam, & sic locutus fuit de ea, in quantum præcipue & principaliter respicit Deum, ut finem & objectum creaturæ intellectuales, & consequenter, ut objectum practicum, in ordine ad quod aliqua notitia sunt propriè & strictè practica; alia verò tantum lato modo, & reductivè, ut illa de Deo trino, & uno &c. quæ insuper ex intentione Dei fuerunt revelata, ut habemus perfectam notitiam practicam Dei, qui est finis noster consequendus per visionem, & fruitionem beatam; licet prædicta intentio Dei non faciat nostras notitias illorum mysteriorum perfectè & strictè practicas. Vel potest dici; quod locutus fuit in sententia tunc probabiliter secundum Aliquos, juxta quam satisfecit argumentis oppositis; & præcipue illi, de notitia hujus veritatis: *Deus est trinus, & unus: Pater generat filium &c.* Vel tandem potest dici; quod fuit locutus de fide, & Theologia, quatenus sunt vel formaliter, vel concomitantè, vel directè, & reductivè notitiæ practicae. Hucusque Del Castil.

Atque hæc ultima responsio placet Poncio sup. num. 425. ibi: Dico ultimò; fidem simpliciter vocandam esse practicam, & non debere simpliciter dici speculativam. Hæc conclusio est directè, quam intendit Doctor, & videtur esse contra Thomistas, quàmvis cum ipsis vix alia esse possit hæc questio, aut difficultas, quàm de nomine. Probatur autem conclusio; quia nulla est cognitio fidei, quæ non possit inclinare ad praxim directè, aut indirectè, & multæ sunt quæ directissimè inelinant & dirigunt ipsam; & præterea certum est de factò, quod Deus revelavit omnia objecta fidei in ordine ad praxim, nempe in ordine ad fugiendum malum, & faciendum bonum: sed hoc sufficit, ut fides simpliciter dicatur practica, & non speculativa, tam ex fine suo intrinseco, quàm ex extrinseco revelantis objecta ejus: ergo sic est dicenda. Præterea: quia Ethica, & Medicina, simpliciter dicuntur practici habitus; sed tamen certum est, quod inelinent ad plures cognitiones, quæ secundum se præcisè consideratæ non sunt practicae, & quod consequenter eatenus dicantur simpliciter practici, quatenus

Tomus II.

nus inelinant ad plurimas cognitiones directè practicas; & quatenus non inelinant ad ullas cognitiones, quæ non possunt deservire ad praxim: ergo quandòquidem fides inelinet ad plurimas conclusiones, directè practicas, & non inelinet ad ullas, quæ aliquo modo non possint conducere ad praxim, quàmvis inelinet ad aliquas cognitiones, quæ secundum se præcisè consideratæ non sunt magis practicae, quàm multæ cognitiones speculativæ, debet dici ex natura sua intrinseca simpliciter practica, non minus, quàm Ethica, aut Medicina. Et præterea; quandòquidem finis revelantis objecta ejus, ut inducere nos per illa objecta ad praxim, etiam ex fine extrinseco revelantis erit simpliciter practica.

Quod autem Scotus non velit aliud, quàm quod dicitur in hac conclusione, patet tum ex loco sup. citato ex 4. cum etiam ex ratione, quæ probat omnes cognitiones Theologicas esse practicas; nimirum, quia nulla ex ipsis est, quæ non possit conducere aliquo modo ad praxim; quia hæc ratio non probat aliud, quàm quod sint dicendæ practicae illæ cognitiones aliquo modo, & quod habitus Theologiæ, ac fidei à quibus proveiunt, sint dicendi simpliciter practici; ergo nihil aliud voluisse dicendus est Scotus. Hucusque Poncius. Neque ego aliud volo dicere, quàm habitum fidei nostræ, simpliciter appellandum esse practicum, quia formaliter vel virtualiter inelinat ad praxim, per se, vel per accidens. Pergo itaque ad alia, & quæro, quod sit proximum ejus subjectum; respondeo autem, eritque

Finis extrinsecus finis dei practicus est.

57. Scotus non est contrarius.

CONCLUSIO III.

Habitus fidei supernaturalis pro subjecto proximo habet intellectum, cui per creationem propriè dictam infunditur simul tempore cum charitate.

Hæc Conclusio plures habet partes, quarum duæ priores Philosophicæ sunt, quas sub brevitate transeurat, ut earum expositio ita nescientibus fiat cognita, ut tamen scientibus non sit onerosa. Dicit ergo prima pars, subjectum proximum habitus fidei esse intellectum, qui secundum me, & pieroque Scotistas, realiter identificatur animæ; formaliter autem ex natura rei distinguitur. Quo supposito, probatur Conclusio: quia habitus naturalis recipitur in eandem potentiam cum actu; ergo similiter habitus supernaturalis, & ejus actus: cum igitur actus fidei sit actus intellectus & in illo immediatè subjectetur; quidni etiam habitus infusus pro immediato

58. Subjectum proximum fidei est intellectus.

Pff seu

seu proximo subiecto habeat eundem intellectum. Maxime cum, ut dictum est Concluf. 1. huius se & habitus infusus ad hoc detur, ut intellectus in actu primo proportionetur suo effectui. Proinde sicut intellectus, & non anima ut formaliter distincta ab intellectu est proximum principium actus; sic indidem principium ad talem actum, proxime in illum debet recipi, & non in anima ut formaliter est distincta ab intellectu. Quod addo; quia ut realiter est eadem, etiam in ipsam animam immediate recipitur, ut per se clarum est. Porro, quod fides sit actus intellectus, & non voluntatis, ut hæretici volunt, declaravimus Sect. 1. Concluf. 1. Atque hæc satis pro hoc loco de prima parte.

59.
Creatio strictè est productio rei ex nihilo.

Fidei habitus per creationem proprie dictam infunditur.

Pro secunda parte nota, creationem propriè, seu strictè sumptam esse productionem rei ex nihilo, non ex aliquo sui, aut præjacentis subiecti. Ita communiter Philosophi, & Theologi. Quo supposito, probatur Conclufio; quia habitus fidei per se infusus, seu supernaturalis in substantia producit independentem in esse & fieri à subiecto; ergo per creationem propriè dictam infunditur. Antecedens probatur, quia dum actio non dependet à subiecto, neque effectus in fieri dependet, quia actio est ipsi fieri, atque illa infusio non dependet à subiecto, utpote quæ à solo Deo effectivè procedat: porro tunc aliquid à subiecto dicitur dependere, quando subiectum est conditio physice requisita, taliter autem non requiritur subiectum ad actionem solius Dei (licet aliquando requiratur tamquam terminus respectus, v. g. unionis) quia quod subiectum requiratur ad productionem, etiam accidentis, est ex sola Dei ordinatione, cui Deus ipse non subiacet: potest namque Deus quamlibet formam realem & absolutam (qualis indubie est habitus supernaturalis fidei) extra subiectum producere, & conservare, probabiliter etiam eadem actione, quæ producit, & conservat eam in subiecto, ac per hoc, quando se solo producit illam in subiecto, non dependet illa neque in esse, neque in fieri à subiecto, aliàs quippe non esset eadem actio, cum variato termino, varietur respectus dependentiæ.

60.
Actio productiva fidei potest esse creatio, & non actio productiva unionis.

Fortè etiam unio potest concretari.

Si dixeris: illa actio, seu infusio fidei habitualis, est actio unitiva; ergo sicut hæc dependet à subiecto, sic indidem ista. Resp. duplicem hic intervenire actionem, unam productivam formæ, seu fidei habitualis, alteram productivam unionis; nam unio realiter distinguitur à partibus seorsim sumptis; ergo alia est productio formæ, alia productio unionis; est ergo hæc non foret creatio propriè dicta, illa equidem posset esse. Deinde, sicut forma potest produci independentem à subiecto atque adeo creari; quidni etiam unio ad subiectum possit concretari? Non utique ad terminandam dependentiam, sed ad communicandum effectum formalem. Et quamvis illa a-

ctio unitiva respiciat subiectum tamquam terminum, haud equidem tamquam conditionem physice requisitam, ut dictum est. Itaque Deum infundere habitualem fidem per creationem, non est Deum unire eam intellectui, sed producere in intellectu illam qualitatem; sicut Deum creando infundere animam rationalem corpori, non est unire animam seculo, quia fontem anima matris ad illam unionem concurrat, sed producere eam in corpore independentem ab eo.

Infert aliquis: Ergo etiam creatura potest creare. Resp. de facto non posse propter ordinationem Dei; aliàs habet virtutem per se sufficiens ad creandum. Ratio quare de facto non creet, est; quia nequit producere formam, & eam non unire: Deus autem, quamvis uniat illam formam, tamen potest illam producere non uniendo, atque adeo illa unio vel forma, nec in fieri, nec in esse depèdet à subiecto. Sed contra, inquit; ergo omnia quæ Deus ab initio produxit ex præjacente materia, propriè creantur. Transeat totum; quamquam enim illa non sunt producta in nihilo; atamen ex nihilo, veluti etiam anima rationalis creatur propriè, tamen non producat in nihilo; quia saltem producit ex nihilo. Uti etiam omnia accidentia, quæ Deus se solo conservat in subiecto, per creationem conservantur. Hinc, quod censetur miraculum, conservatio accidentis in Eucharistia extra subiectum, non est ex parte actionis, quia illa sit supernaturalis in substantia; sed ex parte modi connaturalis existendi ipsius accidentis; est siquidem præter naturam ejus esse, & non inesse.

Neque inde sequitur, fidem habitualem creari per se, sicut formæ substantiales, quia (ut Fides notat noster Hiquæus in suo Commen. ad dist. 1. qu. 4. & 5. lib. 4. Sentent. num. 66.) quod sic existat, provenit à virtute causæ primæ agentis, & prævenientis dependentiam ejus ad subiectum, quæ quidem posset inesse ex communi & propria natura accidentis, & aptitudinem inesse, non actus quia aptitudinalis dependentia est proprietas accidentis absoluti, actualis verò est ejus accedens separabile. Sic ille. Fides ergo, quamvis dicat aptitudinalem dependentiam; haud equidem actualem, quam tamen posset dicere, si Deus vellet sic eam producere. Hinc præfatus Auctor præcipue fundat suam sententiam, quæ docet, gratiam per creationem propriam infundi, in voluntate Dei, quam colligit ex communi DD. Antiquorum consensu à quo sine urgenti ratione non videtur recedendum; præfatur etiam, suam opinionem neque ex ratione, neque ex Scriptura convinci posse; quamvis enim Scriptura utatur verbis infusionem, vel creationem significantibus; hæc tamen semper non sumuntur in omni rigore. Interim adducit hanc rationem sup. num. 63. quia gratia est forma ordinis supernaturalis simpliciter, ad quam nihil in natura constituitur per se ex natura rei; nequit etiam attingi virtute causæ propriæ, atque à Deo

Deo solo fit; ergo per actionem propriam Dei producit; illa autem est creatio. Paret consequentia, quia fit à Deo, ut auctore simpliciter supernaturali; ergo sine concursu alius creaturæ.

Dices: esse accidens, ac proinde potuisse educi de potentia subiecti, neque constare ita non fieri; imò magis congruum esse, ut educatur de potentia subiecti; quia sic magis servatur modus connaturalis producendi ipsam, & modus ordinarius agendi, quem Deus servat. Resp. præfatus Auctor: Licet ita fieri possit absolute; tamen contrarium huius docent Doctores; neque ratio illa accidentis id convincit; quia species Angelorum fuerunt ipsis concreatæ; iustitia originalis fuit concreata primo homini, & utrique tam homini, quam Angelo fuit concreata gratia, quoniam & bona voluntas, ut interpretari licet ex Augustino variis in locis, qui dicit, Deum creasse tam primum hominem, quam Angelum in bona voluntate, & rectos secundum intellectum, & voluntatem: ergo neque ratio accidentis, neque etiam modus ordinarius producendi alias formas convincit, gratiam, & quancumque formam accidentalem educi de potentia subiecti; idem dici potest de lumine gloriæ, & de lumine prophetico. Sic ille. Confirmatur autem hoc (prosequitur) de gratiæ productione, ex speciali ratione, & secundum legem ordinariam: quia conservatio gratiæ subiecta est libero arbitrio, ejusque merito, aut demerito: ergo etiam ejus inceptio debet esse per creationem; quia de lege ordinaria inceptio, & desinitio rei proportionantur. Quod verò desinitio ejus sit per annihilationem, est omnium, quotquot dicunt, peccatum, & gratiam, moraliter tantum, & non ex natura rei oppositi, quæ est sententia nostræ Scholæ, & plurimum aliorum; quia non est privativa, cum peccatum privativè opponatur tantum iustitiæ actuali, & rectitudini oppositæ virtutis, non contradictoriè; quia peccatum consistit in privatione, vel saltim eam includit; non contrariè, quia non sunt formæ maxime distantes sub eodem genere proximo; una enim consistit in habitu, alia in actu aut quasi actu. Ita Hiquæus de gratia, quæ secundum me est formaliter & realiter indistincta à Charitate. Quis autem nesciat, eandem esse rationem de habitu fidei? Hic enim non expellitur physicè per infidelitatem, sed solum demeritoriè, ut suo loco patebit. Sic ergo fides per annihilationem destruitur, ita & per creationem infunditur, ut sit proportio inter inceptionem, & desinitionem.

Sed enim, dicit aliquis: Concil. Trid. Sess. 6. c. 6. ait: Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inheret; unde in ipsa justificatione cum remissione peccatorum, hac omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & charitatem. Item; gratia inest per modum accidentis: ergo per modum inherentiæ. Resp. præfatus Auctor sup. numero 65. ad primum: Concilium per

Tomus II.

inherentiam intelligere, iustitiam nostram nobis inesse intrinsecè & permanentem, non autem esse extrinsecam, ut Hæretici docent: non ergo intendit inherentiæ in sensu Philosophico. Ad secundum: si per inherentiæ intelligas unionem formæ, connotando dependentiam ejus ad subiectum, negatur, gratiam sic inherere; quia dependentia accidentis ad subiectum, quando est accidens absolute, suppleri potest à Deo solo, supplente concursum subiecti: sicut ergo potest separare tale accidens à subiecto, & creare etiam separatam; sic etiam creare eandem in subiecto concreando ei unionem ad subiectum, quæ in eo casu exigitur ad communicandum effectum formalem, non ad terminandum dependentiam, quod contingit in proposito; non dico ergo, gratiam prius produci extra subiectum, deinde uniri; sed creari simul & uniri, concreando eidem unionem sui ad subiectum. Huculque Hiquæus. Unde (inquit num. 66.) sic interpretor, rationem Doctoris in primâ quæstione huius, quando dicit, quod accidens nequit esse principium formale creandi, quia dependet à subiecto, ut intelligatur de aptitudinali & etiam actuali, quantum est ex se: & quævis virtute Creatoris non dependeat actu, non inde ipsi virtuti creandi communicari potest; quia aptitudine dependet, neque potest habere actionem ad terminum secundum perfectionem modum essendi termini, qui non competit ei naturaliter; unde non admitteret Doctor, accidens separatam posse producere formam separatam à subiecto. Sic ille. Quæ omnia sufficere debent ad probabilitatem secundæ partis nostræ Conclusionis, quam Philosophis diffusius disputandam relinquimus.

Transco ad 3. partem, quæ magis Theologica est; sed quia veritas ejus dependet à sola voluntate divina, quæ non satis evidenter & cerè exprimitur in Scriptura sacra, SS. Patribus, & œcumenicis Conciliis, idè nec eam proponimus tamquam omnino certam, sed solum ut probabilem, relinquendo oppositæ sententiæ etiam suam probabilitatem. Dico ergo, fidem habitalem non infundi à Deo, nisi formatam charitate, id est, simul tempore cum charitate; ita intelligenda est Conclusio, ut solum sit probabilis; nam indubitatum est apud omnes, aliquando simul infundi cum charitate; apud omnes, inquam, qui docent, parvulis in Baptismo conferri, seu infundi gratiam, & virtutes, cum nunquam habuerint aliquem actum fidei, ratione ejus ante justificationem ipsis fides habisset infusa; sicut Aliqui docent, fidem infundi adultis ad primum actum fidei, quem eliciunt ante justificationem.

Nostra ergo opinio est, nequidem adultis infundi habitum fidei prius tempore, quam infundatur habitus charitatis seu gratia in justificatione: estque Secti 3. Dist. 36. quoniam. 5. Quantum ad quartum articulum, nu-

Eff 2

mero funditur.

Fides non dependet essentialiter ab intellectu.

Possit Deus eam creare subiecto.

65. A sola Dei voluntate pendet infusio fidei.

Sæpe simul cum charitate infunditur & parvulis in Baptismo parvulis.

66. Etiam adultis fides cum charitate, non antea infunditur.

Scotus.

num. 30. ubi quæritur: Sed nunquid in fieri, vel in infusione sunt connexæ (virtutes Theologicæ) ita quod una non possit infundi sine alia? Resp. autem: Quæcumque separari possunt in esse, potest Deus separare in fieri; & ideo quantum est ex se, non necessario connectuntur in infusione, sed ex liberalitate divina connectuntur; quia Deus totum hominem perficit; ita quod sicut corporaliter nullum sanavit, nisi perfecte; ita etiam spiritualiter non sanat hominem nisi perfecte sanat: perfecta autem sanitas est, si quantum ad intellectum habet fidem, & quantum ad voluntatem spem & charitatem: de Poenit. dist. 1. cap. Sunt plures. Debet esse dist. 3. estque in ordine cap. 42. delumptum ex D. Aug. lib. de Poenit. & sic sonat: Sunt plures, quos poenitet peccasse; sed non omnino, reservantes sibi quædam, in quibus delectantur, non animadvertentes Dominum simul surdum, & mutum a demonio liberasse (Matth. 12. v. 22.) per hoc docens nos, nunquam, nisi de omnibus sanari. Et post pauca: Laudatus est autem Dominus quando ejecto demonio locutus est mutus (Matth. 9. v. 33.) Nunquam aliquem sanavit, quem omnino non liberavit. Totum enim hominem sanavit in sabbato (Joan. 7. v. 23.) Quia & corpus ab infirmitate, & animam ab omni contagione liberavit, iudicans poenitentem oportere simul dolere de omni crimine orto in anima, & corpore. Quædam enim impietas infidelitatis est, ab illo qui iustus & iustitia est dimidiatam sperare veniam.

S. August.

Dei opera perfecta sunt.

Quamvis porro in hac auctoritate, ut patet ex verbis jam relatis, mentio fiat de perfecta sanitate quoad remissionem omnium peccatorum, ita scilicet ut nunquam Deus sanat aliquem ex parte tantum, liberando ipsum ab aliquibus peccatis mortalibus, & relinquendo alia; sed semper sanat perfecte, & totaliter, liberando ab omnibus peccatis, eaque condonando. Attamen exemplum illud quod ex Scriptura desumitur ad hoc probandum, nimirum de sanitate, quam Deus dedit toti homini quoad animam & corpus, dedit occasionem Scoto probabiliter conjiciendi, quod sicut corporaliter nullum sanavit, nisi perfecte, non solum quoad animam, sed etiam quoad corpus; ita etiam spiritualiter non sanat hominem, nisi perfecte sanat; & quidem non solum quoad intellectum tribuendo fidem, sed etiam quoad voluntatem tribuendo spem, & charitatem, maxime, cum ex nulla Scriptura evidenter colligatur, fidem habitalem infundi ante justificationem, ut patebit ex dicendis. Sed neque doctrina Scoti, quæ est Conclusio nostra, ex solo isto exemplo probatur, verum etiam ex eo, quod Baptismus habeat efficaciam ad infundendum habitum fidei, ut dicitur in Clement. unica de Summa Trinit. de Baptismo parvulorum, supponens ut certum de Baptismo adultorum, & inde inferens eandem habere efficaciam respectu parvulorum. Et quamvis ibi non loquatur nisi de virtutibus, fidem tamen comprehendit pater ex cap. Majores de Baptismo. Vide Conclus. 1. Ubi de hac efficaciam latius.

67. Proprio hic agit Aug. de totali remissione peccatorum.

Sicut Deus non sanat animam sine corpore, ita nec intellectum sine voluntate.

Nulla auctoritas dicit fidem infundi ante charitatem.

Quæ supposita, sic argumentor: si fides infunderetur ante charitatem, scilicet ad primum actum fidei, ut Adversarii volunt, jam Baptismus adultorum per accidens solum, immo fortè nunquam (cum de per se omnis adultus, antequam baptizetur, debeat credere, juxta illud Matth. ultim. v. 19. & seqq. Eantes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; docentes ut servare omnia, quæcumque mandavi vobis & bla. ultim. vers. 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.) Fortè, inquam, nunquam existeret habitus fidei, quia vel ante Baptismum habitus est infusus, vel in Baptismo non infunderetur propter indispositionem subiecti, ut fingamus casum, quod primum credat quædam applicatam materiam Baptismi proferitur ultima syllaba formæ Sacramenti; hic tamen casus non sufficit, ut Pontifex supponat adultum accipere habitum fidei in Baptismo. Ita arguit Lugo hic, Disp. 16. Sect. 2. num. 1. per sua & nostra doctrina.

Si dixeris, ad veritatem dictæ Clementinæ sufficit ut Baptismus per se confectus habeat habitum fidei quoad primam infusionem, vel quoad ejus augmentum. Resp. Cardin. lupo. cap. 16. Sermo videtur esse de efficacia Baptismi ad infundendam primam fidem determinatam: alioqui non argueretur bene ab efficacia, quam Baptismus habet in adultis ad efficaciam ejusdem Baptismi ad infundendam parvulis primam fidem; non enim valet bene: Hoc Sacramentum habet vim augendi gratiam; ergo habet vim cauſandi primam gratiam; ut non fiat in Eucharistia, quæ per se habet vim augendi gratiam, & tamen non habet vim per se cauſandi primam gratiam: imo nec per accidens, ut dixi in materia de Eucharistia: ergo ut Pontifex ex efficacia Baptismi circa adultos probet efficaciam ejusdem ad cauſandam per se primam fidem in parvulis, debet supponere Baptismum per se habere efficaciam ad cauſandam primam fidem, etiam in adultis, & non solum ejus augmentum. Ita Eminen. Redit quidem, excepto eo, quod ait, Eucharistiam non cauſare primam gratiam per accidens, ejus oppositum ego docui in Opere meo Sacramentali Disp. 1. Sect. 5. Conclus. 4. Sed parum refert, quid sentias, ad præsentem controverſiam, cum, ut patet, non valeat augmentum ab efficacia per accidens ad efficaciam per se, de qua hic quæritur. Addit Eminen. num. 17. Neque augmentum fidei cauſatur Baptismus semper in adulto, si præcederet habitus infusus sine charitate, quia sæpe accideret, dispositionem ad fidem fuisse intentionem, quam dispositionem, quæ postea ponitur ad gratiam, & per consequens, habitum fidei infusum fuisse intentionem, quam postea infundatur charitas; quare cum fides, & alie virtutes solum augeantur quando infunditur charitas propter connexionem, quam habet cum charitate, & juxta mensuram illius non augeretur fides in eo casu, cum jam supponatur.

supponeretur excedens mensuram charitatis. Sic ille.

Sed enim, dicit aliquis, unde probatur, quod fides semper debeat augeri quando infunditur charitas? An forte, quia Trident. dicit sess. 6. cap. 7. In ipsa justificatione cum remissione peccatorum hac omnia simul infusa accipit homo per Jesum Christum, cui inseritur, fides, spes, & charitas? Verum non videtur hoc Concilium in eo rigore intelligi debere, ut semper in justificatione simul tempore justificatus recipiat istas tres virtutes; nam secundum omnes, & est definitum ab eodem Concilio, potest, & solet peccator habere fidem infusam habituale sine gratia: unde sequitur, tali, dum justificatur de novo, sive extra sive intra Sacramentum, tum non infundi fidem: ergo Concilium tantum vult, quod in justificatione accipiat quis illas tres virtutes, si sit dispositus ad illas recipiendas, aut nisi aliquas ex illis habuerit antea. Ita quidam resp. ad d. locum Concilii, qui communiter affertur pro nostra Conclusionem; & eodem modo, inquit, potest explicari Concilium Viennense, nimirum sic, ut tantum velit, parvulis, ac adultis infundi virtutes in Baptismo, nimirum, si sint dispositi ad illas, ex hoc autem non sequitur Conclusio nostra, ut patet; quia non est necessarium, ut baptizatus adultus sit semper dispositus ad charitatem, quoties esset dispositus ad fidem.

Magis tamen favet Conclusioni Viennense, quam Trid. quia hoc tantum dicit, quod in justificatione simul infundantur, aut habeantur illae tres virtutes, quod verum est, quia ad justificationem requiritur charitas, quae esse nequit sine fide, & spe, secundum omnes, cum quo tamen fiat, quod fides possit haberi sine charitate, ut patet. Viennense vero dicit in Baptismo infundi virtutes Theologicas: ergo supponit, quod in Baptismo semper habeantur istae tres virtutes, quemadmodum Trid. ex eo, quod dicit, in justificatione infundi illas tres virtutes, supponitur ab omnibus per hoc intelligere, quod vel habeantur, vel infundantur tum: sed si soleret infundi aliquando fides sine reliquis virtutibus, non esset verum necessarium, quod in Baptismo sic infunderentur; quia baptizatus posset habere dispositionem sufficientem ad fidem, cum non haberet dispositionem sufficientem ad charitatem, ut patet in casu fidei baptizari: sed si unquam infunderetur fides sine charitate, nunquam potius, quam tum: ergo verisimiliter est, quod secundum Concilium non infundatur fides unquam sine reliquis virtutibus. Hæc illi.

Ego autem dico Concil. Trident. non minus favere nostrae Conclusioni, quam Viennense: sicut enim hoc dicit in Baptismo infundi virtutes Theologicas, ita illud dicit, quod in justificatione infundantur fides, spes, charitas; nam quod ipsi asserunt, infundantur vel habeantur, nullibi legitur in Trid. sed ly, Habeantur, gratis additur. Audite nostrum Andreæ Ve-

gam, qui interfuit Concilio Trid. de justificatione lib. 7. cap. 28. in principio: Cum in justificatione impij simul cum remissione peccatorum accipere eum fidem, spem, & charitatem definiit sancta Synodus, non obscure insinuavit, has virtutes infusas connexas esse quoad infusionem. Itaque, si quis veniat ad fidem, & constanter velit credere omnibus dogmatibus fidei sibi traditis ab Ecclesia, neque tamen recedat ab omnibus peccatis lethali- libus, etiam si eam fide acciperet Baptismum, non reciperet fidem infusam, neque spem, sed dumtaxat characterem Baptismalem, easque postea cum charitate recipiet, cum se toto corde ad Deum converterit. Quæ doctrina communis est scholasticis Theologis. Sic ille. An forte idem sunt: simul infusa accipit, & simul habet? An habere idem est quod accipere? Claret quod non. Itaque, quod fides semper debeat augeri, quando infunditur charitas, rectè videtur colligi ex illis verbis Tridentini in proprio & obvio sensu intellectis, sicut debent verba Conciliorum, uti & Scripturæ intelligi, nisi obstat ratio vel auctoritas, hic autem nulla ratio vel auctoritas obstat, ut patebit ex infra dicendis.

Præmitto adhuc unam probationem nostræ doctrinæ, quam invenio apud Lugonem sup. Quia, inquit ille, si fidei habitus infunditur sine charitate, eod quod actus fidei sit sufficiens dispositio ad habitum, ergo etiam ante charitatem augebitur habitus fidei, quoties reperitur fidei actus; imo non solum quoties datur actus fidei intensior, sed remissus, sicut charitas etiam augetur per actus remissos, ut suppono: ergo continget sapissimè, aliquem habere fidem valde intensam, & charitatem remissam, quod licet aliqui concedant, videtur tamen esse contra naturam habituum infusorum, in quibus, quantum fieri possit, servanda est æqualitas, & conformitas cum mensura gratiæ significantis. Ratio autem à priori est, quia fidei habitus est præparatio gratiæ; quare non debet sine ipsa poni nisi ubi ratio specialis vel auctoritas id exigat, quæ in præsentia non est. Hactenus Emin. saltem probabiliter, quod nobis sufficit, qui hanc doctrinam proponimus non ut omnino certam, sed solum ut probabilem, prout antea diximus.

Cæterum, non esse rationem vel auctoritatem quæ convineat oppositum, jam restat declarandum. Principiò sic arguunt Adversarii ex ratione: habitus fidei conservatur sine charitate: ergo etiam sine charitate potest infundi. Respondeo concedendo totum: ergo de facto infunditur negatur Consequentia: hic autem non controversitur de possibili sed de facto. Certum est Deum plura posse facere quam de facto faciat: ergo non bene sequitur: potest infundere, ergo infundit; alioqui etiam rectè inferam: potest non infundere, ergo non infundit. Nunquid valet argumentum à potentia ad actum? Minimè ut omnibus notum est, secus ab actu ad potentiam, Porro

F ff 3

Deum

Igitur connexa sunt quoad infusionem.

Ly, simul infusa accipit, proprie accipiendo, & objectivè.

73. Alias quoque sequeretur dissimilitudo inter habitum fidei & charitatis.

Cum tamen fides sit præparatio ad charitatem.

74. Nulla quoque ratio vel auctoritas convineat oppositum.

Deum posse facere, quod non fecit, clarissime docet D. Aug. lib. 11. de Gen. ad litteram cap. 10. ibi: *Sed posset, inquit, etiam ipsorum (malorum Angelorum) voluntatem in bonum convertere, quoniam omnipotens est, posset plane. Cur ergo non fecit? quia noluit. Cur noluit penes ipsum est.* Et lib. 14. de Civit. cap. 27. sic ait: *Quis enim audeat credere aut dicere, ut neque Angelus, neque homo caderet, in Dei potestate non fuisse? Sed hoc eorum potestati maluit non auferre, atque ita quantum mali eorum superbia, & quantum boni sua gratia valeret ostendere.*

75.
Posset Deus
fidem solum
infundere
disposito ad
eam.

Sed congruentius id
non facit.

Trident.

76.
Plura requiruntur
ad infusionem, quam
ad conservationem
habitus fidei.
Lugo.

Consimiliter dico ego: posset Deus ad primum actum fidei infundere habitum fidei, immo & ante eundem actum fidei, quoniam omnipotens est. Cur ergo non fecit? quia noluit. Cur noluit penes ipsum est. Congruentiam habes sup. apud Scotum; quia Deus non dat salutem dimidiatam, sed integram simul; & ideo donec quis se disponat ad integram iustitiam, Deus non confert aliquam partem ejus. Quia tamen benignior est in puniendo, ideo non semper auferit totam iustitiam, quam contulit usque ad fundamentum ejus, nisi specialis oppositio vel prava dispositio peccantis illud requirat. Deinde ratio physica hujus differentiae dari potest, quod plura soleant requiri ad generationem, quam ad conservationem. Accedat ratio moralis, quod difficilius quis privatur acceptis, quam recipiendis, juxta illud vulgare dictum: Turpius ejicitur, quam non admittitur holpes. Igitur non valet hic argumentum ad conservationem habitus ad ejus infusionem, nisi ostendatur Deum irrationabiliter voluisse conservare habitum fidei sine habitu charitatis, & noluisse eum infundere sine charitate: quod quis audeat dicere? Cum ergo tam infusio, quam conservatio pendeant à sola voluntate Dei, voluntas autem conservationis expressa sit in Concilio Trid. sess. 6. cap. 15. ibi: *Sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam justificationis gratiam amitti &c.* secus voluntas infusionis; argumentum istud Adversariorum neminem debet movere ad tenendum oppositum nostrae Conclusionis.

Si dixeris: habitus fidei non conservatur ob carentiam infidelitatis, sed ob actum fidei præteritum, qui moraliter perseverat, dum non retractatur. Resp. Card. sup. num. 19. ponit habitum fidei intensum meritorie propter actus charitatis vel misericordiae olim elictos: hæc intensio fidei perseverat in peccatore, non propter illos actus charitatis vel misericordiae moraliter perseverantes: nam hi omnes poterunt omnino retractari per actus contrarios, & adhuc perseverare habitus fidei intensus: ergo minus requiritur ad conservationem, quam ad ejus introductionem. Concedimus ergo, in prima infusione Deum exigere eandem dispositionem ad infundendum habitum charitatis & fidei, atque adedò dispositionem requisitam ad conservandum habitum charitatis: debuisse ex natura rei, exigi ad con-

servandum habitum fidei: de factò tamen Deus noluit perdi habitum fidei, nisi propter peccatum infidelitatis. Sic ille, Cur autem noluerit, penes ipsum est. Quis consiliarius ejus fuit? Interim suo loco rationem aliquam afferemus. Certum est, voluntatem ejus non posse esse irrationabilem.

Sed pergamus ad alia fundamenta Adversariorum. Secundum est. Hæreticus conversus ad fidem sine poenitentia peccatorum, incipit esse verè fidelis & membrum Ecclesiae: ergo recipit fidem: hæc enim ratione justus peccator non creditur perdere fidem, quia nihilominus manet fidelis, & verum membrum Ecclesiae. Sic etiam Catechumenus accedens cum obice ad Sacramentum Baptismi verè dicitur Christianus; sed per Sacramentum Baptismi non accipit charitatem; ergo accipit habitum fidei. Et confirmatur, quia Aug. lib. de fide & operibus supponit tanquam certum, illum hominem esse Christianum, sicut alii Christiani post omisam charitatem; sed illi sunt tales per consuetudinem habitum infusum fidei; ergo &c. Resp. Del Castillo hic disp. 9. quest. 5. (ubi num. 7. tenet nostram Conclus.) Resp. inquam, num. 12. talem Catechumenum verè dici Christianum, non propter habitum infusum fidei, quem recipiat, sed propter charitatem sibi impletum, cum quo conjungitur actus fidei. Et per hoc, inquit, patet ad confirmationem ex Aug. desumptam; quia propter hæc duo peccator fidelis dicitur Christianus: unde etiam non relinqueretur in eo habitus infusus fidei, adhuc propter illa duo diceretur Christianus; quia non relinquitur in eo propter hanc denominationem; sed propterea, quod Deus non auferat ab aliquo donum illi collatum, nisi propter peccatum sibi oppositum. Sic ille. Igitur ad denominationem fidelis sufficit actus fidei, veluti ad denominationem iusti, casti, &c. sufficit solus actus iustitiæ, castitatis &c. et quis non retineat habitum infusum iustitiæ, castitatis, & similibus virtutum moralium, eodem tales habitus infunderentur simul cum charitate, quod aliqui docent.

Tertio argumentantur Adversarii ex Concilio Trident. sess. 6. cap. 7. ibi: *Nam fides, quæ est prima pars justificationis, non consistit in actu tantum, sed in habitu, qui est virtus, et non perit, neque corpus ejus vivum membrum efficit, quæ ratione verissime dicitur, fidem sine operibus mortuam & otiosam esse.* Supponit ergo Concilium, adultum, de ejus justificatione per Baptismum ibi loquitur, posse prius accipere fidem, quam charitatem, atque ideo posse manere cum sola fide. Respondet Del Castillo sup. num. 10. quod ex illis verbis potius sequatur oppositum; quia, inquit, ibi Concilium loquitur contra hæreticos asserentes solam fidem justificare, & contra eos ait, solam fidem esse mortuam & otiosam: unde Concilium non requirit, quod simul cum ea infundatur spes, quæ & charitas, ne sit mortua illa fides infusa, quæ in Ecclesia Catholica justificat. Hæc ille. Con-

similiter resp. Lugo sup. num. 21. dicens: verbum *Accedere*, ibi non significare successio- nem temporis; nam ibi præmittit Conci- lium hæc omnia simul infundi fidem, spem, & charitatem. Solum ergo significat ordinem naturæ; nam sicut intellectus est prima po- tentia cui accedit voluntas, & non e contra: sic fides est in ordine supernaturali prima quasi potentia, cui accedunt spes & charitas, quæ pertinent ad voluntatem: dicit autem Concilium, non fieri perfectam unionem cum Christo per fidem solum; quia si ea sola in justificatione daretur, ut hæretici volebant, non esset homo membrum vivum Christi; quia fides sine operibus mortua est, ut constat in peccatoribus, in quibus fides manet absque charitate, sed mortua & otiosa. Non dicit ergo Concilium, quod in justificatione datur fides sine aut prius tempore charitate, sed quod datur simul; quia si daretur sine charitate esset mortua, ut est in peccatore retinente fidem solum absque charitate. Hæc enim Eminent. Igitur ad veritatem vel proprietatem illorum verborum Concilii non requiritur, quod fides habitualis aliquando infundatur (imò existat) sine spe vel charitate, & ita mortua sit; sed sufficit, quod sic fieret si separarentur, sicut si de debiliore aliquo trium aureorum, qui omnes tres simul solvisset, dicerem, ut persolvere totum debium simul, quia tres aureos simul dedit, nam nisi ad unum aureum duo accederent, unus non sufficeret.

Sed enim, dicit aliquis, & erit quantum argumentum Adversariorum: in peccatore manet habitus fidei ut connaturalius eliceat actus fidei, cur ergo non dabitur de novo habitus fidei peccatori credenti, ut connatura- liter etiam credat, & disponatur ad perfectam conversionem? Respond. Card. sup. num. 22. Si hæc ratio valeret, deberet etiam dari habi- tus ante primum actum fidei, ut connaturalius illum eliceret, quod tamen Adversarii plerum- que negant. Dicendum ergo est, Deum nolle infundere hæc dona habitualia homini, nisi ipse prius disponat se ad eorum receptionem; hæc autem dispositio ea esse debet, quam ho- mo ex se ponere possit: quare ante dilectio- nem, seu dilectionem Dei super omnia (qui actus excellentissimus inter eos, qui ab homi- ne exigi possunt) non infunduntur habitus nisi ad exigentiam gratiæ sanctificantis collatæ in Sacramento; sed interim supplet Deus per auxilium, quod habitus præstaret, ut homo possit credere & disponi ad perfectam con- versionem, per quam disponatur sufficienter ad receptionem habituum. Hæc ille.

Ubi bene notat, aliquos Adversariorum ad- mittere etiam primum actum fidei procedere ab habitu fidei. Quæ sententia (inquit Del Castillo sup. quæst. 4. num. 2.) potest duobus modis explicari. Primum si quis dicat, habitum fidei infundi prius naturâ, quam actus ab ipso producat: actum verò esse dispositionem, non ad infusionem habitus, sed ut recipiatur;

sicut de primo actu charitatis Philosophantur plures cum S. Thom. 1. 2. quæst. 113. a. 8. Cujus doctrinæ fundamentum est; quia nul- lum est inconveniens, quod in diverso genere causæ duo sint sibi ad invicem priora, & sic licet habitus sit prior in genere causæ effi- cientis; tamen actus est prior habitu in ge- nere causæ materialis & dispositivæ. Secundò, si quis dicat, actum supernaturalem fidei non esse dispositionem ad habitum, quia sufficit pro dispositione actus fidei acquisitæ, & vo- luntas credendi assensu supernaturali. Ita Torres disp. 381. dub. 3. Et probat; quia ex sacra Scriptura Conciliis aut Patribus, aut ratione nihil est, quod cogat ad asserendum, quod sit actus supernaturalis fidei, qui dispo- nat ad habitum. Hæc enim Del Castillo, qui tamen non approbat illam sententiam, neque nos, & plerique alii Adversariorum, ut Emin. pulchre advertit; quia neque ex Scriptura, neque ex Conciliis, SS. Patribus, aut ratione quidpiam est, quod cogat asserere, Deum ad primum actum naturalem fidei, immò ad su- pernaturalem infundere habitum fidei, & idè id gratis asseritur.

Hinc non valet hoc argumentum Adversariorum: ad ultimam dispositionem, quæ est contritio, infunditur habitus charitatis; ergo ad ultimam dispositionem fidei, quæ est actus primus fidei, infunditur habitus fidei; sed actus fidei potest antecedere tempore actum charitatis, ergo &c. Respond. Del Castillo sup. num. 11. actus fidei, spei, & charitatis non esse dispositiones ex natura rei, ita ut illis debeat jure naturæ productio habituum fidei, spei, & charitatis, sicut debetur calori in ligno in ultimo gradu existenti introductio ignis; sed sunt dispositiones ex divino beneplacito; hoc autem non disposuit sanare homines per partes in diversis temporibus; sed sanare totum, quandò illum sanat infundendo illi simul cum gratia remissiva peccati omnia dona superna- turalia fidei, spei, & charitatis; & sic non sufficit, quod disponatur per actum fidei, quia hic ex divina ordinatione non est ultima dis- positio ad habitum fidei, nisi conjungatur cum aliis dispositionibus ad recipiendam ju- stificationem, vel in Sacramento vel extra. Sic ille. Sed dicit quispiam: hic petitur prin- cipium, nam quæritur an actus fidei sit ultima dispositio. Proliùs quæritur, & quia non pro- batur pars affirmans, idè rectè à nobis ne- gatur.

Probat, inquit, ex D. Aug. lib. 1. ad Sim- plicianum quæst. 2. circa principium, ubi sic ait: Incipit homo percipere gratiam, ex quo incipit Deo credere. Et infra: Sed in quibusdam tanta est gratia fidei, quanta non sufficit ad obtinendum regnum calorum, sicut in Catechumenis, sicut in Cornelio antequam Sacramentorum participatione incorpo- raretur Ecclesie. . . . Fiant ergo inchoationes qua- dam fidei, conceptionibus similes, non tamen solum concipi, sed etiam nasci opus est, ut ad vitam per- veniatur æternam. Ergo secundum Aug. sicut prior

Torres.

Gratis dici- tur primum actum fidei ab habitu fidei produ- ci.

81.

Actus fidei non est di- positio ad habitum ex natura rei. DelCastil.

Idem est de actu spei & charitatis.

82.

S. August. gratiam re- quirat ad primum fi- dem actum lem.

prior tempore est conceptio quam nativitas, ita fides quam charitas. Resp. Del Castillo sup. num. 10. Augustinum loqui de fide actuali à gratia (sive ordinis naturalis sive ordinis supernaturalis) promanante, non verò de habituali: & si loquitur de habituali, non de habituali infusa, sed de habituali propter motum divinæ veritatis acquisita ex pluribus actibus, quorum saltem primus fuerit ex gratia Dei. Ita præfatus Auctor. Et patet ex contextu: Non enim (inquit Aug.) Catechumeni non credunt, aut verò Cornelius non crederet Deo cum elemosinis & orationibus dignum se præberet cui Angelus mitteretur: sed nullo modo ista operaretur nisi ante credidisset. Nullo modo autem credidisset, nisi vel secretis per visum mentis aut spiritus, vel manifestioribus per sensus corporis admonitionibus vocaretur. Quis non videt Aug. ibi loqui de fide actuali? Quam tamen non habuit nisi internâ vel externâ admonitione à Deo motus. Omitto quòd Cornelius ante Baptismum habuerit non solum fidem actualem, sed etiam habituales infusam, non ad primum actum fidei, sed in justificatione simul cum spe & charitate; nam secundum ipsum lib. 4. de Baptismo contra Donatistas cap. 21. & 22. Cornelius verè fuit spiritu sancto repletus ante susceptum Baptismum, & Catechumenus potest esse iustus, adeoque accepisse cum remissione peccatorum simul infusa fidem, spem & charitatem. Vide me Theol. Sacramentalis part. 1. Disp. 2. Sect. 4. Conclus. 8.

83. Igitur August. non faveat Adversariis nostris, immò contra illos retorquetur d. Auctoritas hoc modo: quia sicut in conceptione prima animalis (de qua loquitur August.) semen seu materia quæ concepitur non est homogenea cum ea quæ nascitur; sic indidem fides secundum quam quodammodo concipimur, non est eadem cum fide quâ nascimur, sed est quasi semen seu dispositio ad eam, illa autem est actualis, hæc verò habitualis, quam solum habemus dum nascimur in Deo, & per charitatem adiunctam vivum membrum efficiuntur. Cæterum quæ hæcenus dicta sunt, maxime locum habent in sententia quæ agnoscit naturalem quandam connexionem inter fidem & charitatem seu gratiam sanctificantem tantquam inter præparationem & radicem sive essentiam vitæ supernaturalis. Sicut enim natura, quæ est principium volendi, est etiam principium intelligendi, sic pariter charitas vel gratia, quæ est principium volendi supernaturaliter, debet etiam esse quodammodo principium supernaturaliter intelligendi. Nam quædammodum potentia intellectiva naturalis requirit potentiam volitivam naturalem, & e contra; simili modo potentia cognitiva supernaturalis sive habitus fidei requirit aliquam potentiam volitivam supernaturalem (nisi aliter ab auctore naturæ fuerit ordinatum) & e contra. Neque propterea ponimus miraculum quando fides in peccatore manet sine charitate; immò potius esset miraculum si non ma-

neret, cum esset contra legem universalem statutam à Deo ob iustas causas contra gentem connaturalem ipsorum habituum, quod non dici absque necessitate, aut fundamentum, constaret satis ex dictis.

Deinde dato quòd non esset illa naturalis connexio inter habitum fidei & charitatis seu gratiæ, equidem est connexio congrua; neque ut antea adhuc dixi, ex ulla Scriptura aut etiam efficaci ratione vel auctoritate PP. aut Conciliorum ostendi potest, habitum fidei ante charitatem infundi, sed bene quòd simul cum charitate infundatur. Planè, reposita quæpiam, dixisti, ex nulla Scriptura posse probari infusionem fidei sine infusione charitatis; sed perperam: nam Matth. 7. v. 21. & seqq. ait Christus: Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum celorum; sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicunt mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo demonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: quia nunquam novi vos. Ubi significatur fidem quandoque reperiri sine charitate, eamque non sufficere. Sed quis hoc negat? Ergo quandoque infunditur sine charitate, negatur Consequentia. Igitur hoc loco per fidem vel intelligitur fides actualis, quæ haberi potest & sæpè habetur sine charitate; vel si est sermo de fide habituali, intellige de illis qui aliquando habuerunt charitatem, quam postmodum per peccatum mortale amiserunt remanente fide habituali, quæ non expellitur nisi demeritorie per peccatum mortale infirmitate. Nec obstat quòd Christus dicat: Nunquam novi vos, hoc enim commode intelligitur de scientia approbationis & dilectionis finitæ, ut patet ex verbis sequentibus: Discedite a me qui operamini iniquitatem; discedite, inquam, maledicti in ignem æternum; loquitur enim de iis qui non intrabunt in regnum celorum, ut patet ex verbis sup. relatis. Igitur hæc Scriptura nihil probat contra nos. Uti nec illa Joan. 12. v. 42. & seq. Verumtamen & ex Principibus multis crediderunt in eum; sed propter phariseos non confitebantur; ut ex synagoga non egerentur; dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei. Quis non videt hæc verba posse intelligi de fide actuali? Et verò illos Principes nunquam habuisse charitatem seu gratiam justificantem unde constaret? Immo præsumi debet, habuisse charitatem, quia neco præsumi debet malus, nisi probetur, unde autem probatur tales principes nunquam fuisse in statu gratiæ? Si autem aliquando iusti fuerint, patet Scripturam istam nihil concludere contra nos, tamen intelligitur de fide habituali, sicut aliqui volunt, probantes ex ipsa, fidem habituales posse manere absque charitate.

Sed imponamus fidem huic Controversiæ, quæ sicut à principio dixi, ab utraque parte probabilis est, quia tamen pars affirmans minus quam probabilis est.

De habitu-
li infusa
non agit ibi.

Fides actualis
disponit
ad habitu-
alem, quæ
natura
prior est.

Fides præ-
parat ad
charitatem.

quàm infundi fidem sine charitate, videtur esse Scoti, hinc illam elegimus. Aliqui putant, Scotum explicari posse, solum velle, quod Deus non infundat unquam unum habitum sine aliis, quantum est ex parte sua, & quando subjectum est sufficienter dispositum ad omnes, non verò quod unum sine altero non infundat, quando subjectum est dispositum sufficienter ad unum & non ad alios. Verum enim verò Scotus ne vel minimam mentionem facit dispositionis ad unum, vel ad alterum habitum, adeoque omnino gratis contra tenorem verborum sic explicatur. Et sane ex natura rei neque ad unum, neque ad alium habitum requiritur aliqua dispositio, ut patet in parvulis, qui in Baptismo secundum meliorem sententiam, ut sup. audivimus, recipiunt omnes habitus Theologicos infusos sine ulla propria sui dispositione. Quod ergo requiratur aliqua dispositio sive ad fidem, sive ad charitatem, solum oritur ex divina ordinatione, quâ vult, ut creatura rationalis voluntariè dona ejus suscipiat, quando potest, juxta illi. Trident. ff. 6. cap. 7. in principio. Hanc dispositionem, seu preparationem justificatio ipsa consequitur, quâ non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum.

Restat unice objectio contra nostram doctrinam, ut putat: in justificatione hominis peccatoris fidelis non infunditur habitus fidei, sed solum augmentum ejus; ergo hoc etiam sufficit, ut in Baptismo dicatur habitus fidei infundi; ergo corrumpit argumentum, quod sup. pro nostra Conclusionem adduximus ex Concil. Trident. Resp. neg. Consequent. quia Concilium loquitur de prima justificatione, quâ ordinariè fit per Baptismum. Patet, quia pro causa instrumentali ponit Baptismum, dicens: Instrumentalis item (causa justificationis) sacramentum Baptismi, quod est sacramentum fidei, sine qua nulli unquam contigit justificatio. Ergo saltem in illa justificatione per se requiritur prima infusio istorum habituum. Deinde per accedens est ad justificationem, quod homo antea fuerit justificatus, adeoque per accedens est, quod non semper infundatur habitus fidei, sed aliquando solum augeatur; porro in contraria sententia per accedens foret, ut sup. ostendimus, quod habitus fidei infunderetur, per se autem tantum augeretur. Maneat ergo, valde probabile esse, quod fides nunquam, nisi formata infundatur. Ex quo sequitur hoc collarium, & erit

CONCLUSIO IV.

Si fides fiat informis, non augebitur intensivè.

Posse fidem charitate formatam fieri informem, id est, fidem simul tempore cum charitate infusam posse ab ea separari, & conservari, nemini dubium esse potest; sicut enim infusio pender à sola voluntate Dei, ita ut etiam posset infundere fidem sine charitate, immò secundum multos de factò infundit, quidni etiam infusam simul cum charitate possit sine ea conservare? Id ergo omnes admittunt; unde de potentia seu possibilitate non est hic nobis disputatio. Quin imò de factò Deum conservare habitum fidei sine charitate in homine scilicet peccatore, qui charitatem amisit per aliud peccatum mortale, quàm infidelitatis, videtur definitum à Concil. Trident. can. 28. sequentis tenoris: Si quis dixerit, amissâ per peccatum gratiâ, simul & fidem semper amitti, aut fidem, quâ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viva, aut eam, qui fidem sine charitate habet, non esse Christianum, anathema sit. Concilium hic loquitur de habitu fidei, & non de actû, eodem enim modo loquitur de fide & gratiâ, seu charitate; porro per charitatem, seu gratiam non intelligit actualem, ergo neque per fidem; sed loquitur de fide & charitate, de quibus dixerat cap. 7. ejusdem sess. In ipsa justificatione cum remissione peccatorum hac omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & charitatem. Quæ verba intelligenda esse de habitibus, & non de actibus, jam sup. ostendimus.

Et sanè hæc separatio fidei habitualis à gratiâ, seu charitate, haud obscure colligitur ex Scriptura 1. Corinth. 13. v. 2. Si habuerim omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuerim, nihil sum. Quæ verba expendens S. August. lib. 15. de Trinit. c. 18. inquit: Ita ut ipsam fidem non faciat utilem, nisi charitas. Sine charitate quippe fides potest quidem esse, sed non prodesse. Sed quæ fides? Utiq; habitualis: nam de ea subiungit Apost. v. 13. Nunc autem manent fides, spes, charitas. Actus autem non manet, sed transit. Idem colligitur ex Epist. Cathol. Jac. cap. 2. v. 14. Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Item v. 20. Fides sine operibus mortua est. Et v. 26. Sicut corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est. Quæ verba Concil. Trident. sup. intellexit de fide habituali, dicens: Nam fides, nisi ad eam spes accedat, & charitas, neque unitæ perfectæ cum Christo, neque corporis. Huius vivum membrum efficit, quâ ratione verissime dicitur, fidem sine operibus mortuam, & otiosam esse. Et post pauca addit.

Egg

Hanc

87.
Fides cum charitate infusa, potest sine hac conservari.

Et de factò conservatur in peccatore fidei.

Trident.

88.
Idem indicat S. Scriptura.

S. August.

Agens de fide habituali, uti intelligitur Trident.

Tomas II.